

JAARVERSLAG 2022

SONNENBORGH
MUSEUM • STERRENWACHT

INHOUD

Woord vooraf	03
Bericht van het bestuur	05
Ten geleide	06
Uitgelicht	07
Bezoek, aanbod en activiteiten	13
Educatie	17
Projecten	20
Marketing & communicatie	22
Bedrijfsvoering	25
Samenwerking	26
Onderzoek en ontwikkeling	27
Organisatie	30
Dank aan partners	32
Bijlagen	
Financieel overzicht	
Alle activiteiten chronologisch	33 34

WOORD VOORAF

Op 1 juni 2022 mocht ik beginnen bij Sonnenborgh als nieuwe directeur. Het was een zonnige dag en ik liep een tikkeltje zenuwachtig maar met veel plezier het prachtige gebouw binnen. De eerste keer dat ik dat deed was in 1990 als jongen van 18 jaar. Ik was toen lid van de Jongerenwerkgroep sterrenkunde, en woonde een bijeenkomst bij. De liefde voor wetenschap en sterrenkunde was er toen al, de liefde voor het historische gebouw aan de Maliesingel ontstond die middag.

Intussen is het ruim 30 jaar later en is het een eer en genoegen om het stokje van Bas Nugteren - eerste helft van 2022 ad interim directie - over te nemen.

U leest in dit jaarverslag, in de hoofdstukken 'bericht van bestuur' en 'ter geleide' al de nodige reflecties over de afgelopen jaren die voor Sonnenborgh vanwege corona en andere omstandigheden lastig waren.

Sonnenborgh heeft - net als andere musea - een paar moeilijke jaren achter de rug. Gelukkig tekende zich in 2022 al een herstel aan. We plukken de vruchten van het goede werk uitgevoerd in de jaren voor corona. In 2023 gaan we werken aan een nieuwe visie en perspectief voor Sonnenborgh. Bouwend op het fundament dat voor corona werd gebouwd en het herstel in 2022.

De wereld is snel aan het veranderen door technologie en de impact van grote vraagstukken zoals klimaatverandering. Daardoor veranderen ook de contexten waarin musea werken:

De wetenschap vraagt steeds meer om dialoog met burgers en een podium. Mondiale vraagstukken vragen om oplossingen en burgers om inzicht, verbinding en betrokkenheid bij deze vraagstukken. Bovendien zien we dat de stad Utrecht groeit en vraagt om nieuwe beleving in cultuur. Makers zoeken een podium en verbindingen tussen wetenschap en publiek kunnen zo'n podium bieden.

Ondanks deze veranderingen zullen we als Sonnenborgh onze unieke positie in Utrecht en aanbod steeds blijven koesteren, want niet alles hoeft mee te veranderen. Maar, juist ook omwille van die verandering is het nodig dat we ons rekenschap geven van nieuwe contexten. Daarin kan het 'oude' en het nieuwe in symbiose samengaan. Vrij naar de kunstenaar Alexander McQueen: 'Break the rules but keep the tradition'.

Bij Sonnenborgh begint het verhaal bij planetair en misschien zelfs wel ons kosmisch bewustzijn en nieuwsgierigheid. Verwondering over wie en waar je bent, het gevoel van verbondenheid met de natuur in al haar facetten en respect en begrip voor een ander. Dit zijn uitgangspunten die we in onze nieuwe visie gaan meenemen.

Sonnenborgh heeft een unieke historie waar we op kunnen voortbouwen. Als Observatorium dat niet alleen meer kijkt naar de hemel maar ook naar de planeet aarde, de mensen die er leven en de vraag hoe wetenschap en samenleving op nog effectievere manieren bij elkaar kunnen komen. De wetenschapscommunicatie is zich sterk aan het ontwikkelen. Nieuwe wetenschappelijke inzichten laten zien dat innovatieve verbindingen tussen wetenschap, cultuur en samenleving krachtige instrumenten kunnen zijn voor een science minded en verbonden samenleving. Wetenschapsmusea zoals Sonnenborgh kunnen daar uitstekende broedplaatsen en experimentele omgevingen voor zijn. Als verbinder tussen wetenschap en publiek met een belangrijke rol voor makers vanuit verschillende creatieve disciplines.

We onderzoeken dit in samenhang, en kijken naar de drie belangrijke strategische pijlers van Sonnenborgh: de sterrenwacht, het museum met publieke functie en een unieke locatie met kansen op een onderscheidend (avond)programma. Bovendien hoeven de muren van ons museum ons niet te beperken in grotere dromen. Meer in en met de stad Utrecht samen doen, lijkt ons een prachtig toekomstbeeld.

In alles geldt voor Sonnenborgh dat ambitie en realisme hand in hand moeten gaan. Als kleine organisatie kunnen en willen we veel, maar moet het wel mogelijk zijn. Met de juiste partners en ondersteuning denken we de komende jaren belangrijke stappen te kunnen maken in ons aanbod en profiel en daarmee voor de stad Utrecht en haar bewoners nog relevanter te worden. We kijken uit naar gesprekken met (nieuwe) partners en stakeholders om onze ambitie verder te brengen.

Ik kijk met veel plezier uit naar de komende jaren van ontwikkeling bij Sonnenborgh.

Giovanni Stijnen - directeur

BERICHT VAN HET BESTUUR

Voor het bestuur was de coronaperiode een intensieve tijd. Het was zwaar voor het team, dat boven op de pandemie ook nog een periode zonder directeur had te overbruggen. Om die reden koos het bestuur ervoor tijdelijk dicht bij het team te gaan staan om Sonnenborgh gezamenlijk door de laatste coronafase heen te loodsen.

Het begin van 2022 werd gedomineerd door de zoektocht naar een nieuwe directeur. We zetten breed in en namen een wervingsbureau in de hand. Dit leidde tot de aanstelling van Giovanni Stijnen, voorheen werkzaam als afdelingshoofd en later sr. program en business developer bij NEMO Science Museum.

Ook wisselde een groot deel van het team. Zo zagen we een nieuwe zakelijk leider, communicatie medewerker en bureaumedewerker aangenomen worden.

Daarnaast heeft het bestuur naar haar samenstelling en de daarbij horende (gewenste) profielen gekeken. Governance is een belangrijk focuspunt. Onder meer ingegeven door een wetwijziging, de inwerkingtreding van de Wbtr, wat leidde tot het vernieuwen van de statuten van het museum.

Bestuurslid Anka Konings verliet ons in september na het verstrijken van haar tweede termijn. Een nieuw bestuurslid werd gevonden in Danielle Kikken met juridische en HR achtergrond, een expertiseveld dat het bestuur verrijkt. Ook werd als bestuurslid Peter de Haan aangetrokken, met een museale achtergrond en directeur van Museon Omniversum.

Daarnaast hield het bestuur zich bezig met een 'hervorming' van de Vriendenstichting van Sonnenborgh. Op verzoek van het huidige bestuur van deze stichting is geholpen met het vinden van nieuwe bestuurders (voor een frisse wind) samen met een aangepaste opzet.

Verder stemt het het bestuur tot grote tevredenheid dat de bezoekerscijfers, meteen na heropening van Sonnenborgh door vervallen van de coronamaatregelen, goed aantrekken.

Het bestuur - inmiddels terug op afstand - is samen met de directeur druk bezig met het vormgeven van de nabije en verdere toekomst van Sonnenborgh, het jaarlijkse beleidsplan en het benaderen van relevante stakeholders. Een belangrijk thema daarbij is het klimaat.

Namens het bestuur
Felix Bettonvil, voorzitter
Utrecht, mei 2023

TEN GELEIDE

Voor u ligt het jaarverslag Sonnenborgh museum en sterrenwacht 2022. Een jaar waarin duidelijk werd dat corona weliswaar grote impact had, maar dat met veerkracht, weerbaarheid en een reeds voor corona ingezette groei een terugkeer naar het oude bezoekersniveau mogelijk bleek.

Tussen 2020 en 2022 heeft de organisatie nogal wat tegenslagen moeten verwerken. Een bestuur dat dichter op de organisatie ging werken, een oud-directeur (Bas Nugteren) die weer even als interim functioneerde en de aanstelling van een nieuwe directeur (Giovanni Stijnen) brachten de nodige rust in de organisatie en weer een perspectief op de toekomst. Uiteraard was de coronasteun een onmisbare schakel in het herstel.

Sonnenborgh levert als kleine organisatie al jaren een goed gewaardeerd en uitgebreid (educatief) programma voor families, kinderen tussen 8-14 jaar en volwassenen. Met deelname aan Utrecht 900 lieten we zien dat daarbovenop nog veel extra programmering mogelijk was.

We blikken in dit jaarverslag terug op enkele hoogtepunten, en laten zien dat de bezoekerjfers weer herstellen. Dat we met nieuwe programma's weer publiek wisten te trekken en hoe we onze bedrijfsvoering verder op orde hebben gebracht.

We blikken daarnaast vooruit op het komend jaar en de stappen die we gaan zetten om tot een nieuwe visie en meerjarenperspectief te komen. Stappen waarin we heel nadrukkelijk kijken naar Diversiteit & Inclusie en Fair Practise Code.

We schetsen een beeld waarin we laten zien dat we steeds meer vanuit samenwerking, verbinding en behoeften in het stakeholderveld willen werken.

UITGELICHT

In verschillende opzichten was 2022 een uniek jaar voor Sonnenborgh. Een paar hoogtepunten alvast op een rij.

OPENING MUSEUMTUIJN

Op 21 juni - de langste dag van het jaar - openden we feestelijk onze nieuwe museumtuin. Samen met partners, financiers, bouwers, ontwerpers en andere genodigden uit Utrecht vierden we dit mooie resultaat. Met de tuin laten we de rijke geschiedenis van Sonnenborgh nog beter zien, maken we het museum een stukje groter en is er een extra plek gecreëerd waar onze bezoekers heerlijk kunnen verblijven. Bovendien biedt de tuin extra mogelijkheden voor verhuur en nieuwe programmering. In de zomer van 2022 organiseerden we al verschillende evenementen waar de meerwaarde en bezoekersbeleving van de tuin duidelijk werd. We zijn trots op het resultaat en de goede samenwerking met alle partners.

HET HEELAL BINNEN HANDBEREIK

Een programma voor mensen met een visuele beperking.

Op 24 april openden we - samen met Vincent Bijlo - de rondleiding Sterren kijken met handen en oren, als startpunt voor de lancering van het programma 'Het heelal binnen handbereik.' De RAAK stimuleringsprijs werd al voor corona gewonnen maar de ontwikkeling liep vertraging op door de pandemie. Het programma werd in co-creatie met de doelgroep ontwikkeld. De eerste reacties van bezoekers zijn zeer positief. Het wordt ontzettend gewaardeerd dat Sonnenborgh het heelal letterlijk in handen van visueel beperkten legt. Wij zijn blij dat het programma een vast onderdeel is geworden van ons aanbod.

VUELTA

Een onverwacht genoeg was het bezoek van onze burgemeester Sharon Dijksma en een delegatie van de Vuelta wielerronde. De Spaanse delegatie en verschillende genodigden waaronder de burgemeesters van Breda en Den Bosch kregen een korte rondleiding op Sonnenborgh en een diner aangeboden na een welkomstwoord door directeur Giovanni Stijnen. Oud-directeur, nu vrijwilliger bij Sonnenborgh, Bas Nugteren verzorgde een rondleiding. Tijdens de Vuelta tijdrift op 19 augustus kregen genodigden een speciaal Spaans wijnarrangement aangeboden en de gelegenheid het passeren van de renners op Maliesingel vanuit de museumtuin te volgen.

ZOMERAVOND TUIN

Met een prachtige nieuwe tuin lag het voor de hand om in de zomer een 'Zomeravond in de tuin' te organiseren. Op 2 juli ontvingen we 120 bezoekers. Tijdens deze uitverkochte avond genoten de bezoekers zichtbaar van de tuin met instaprondleidingen en een muzikaal programma. De avond trok een duidelijk jonger volwassen publiek dan normaal, wat aangeeft dat er potentie is om te blijven ontwikkelen in onze (avond)programmering en doelgroepenstrategie.

OPEN TUINENDAG

Op 1 en 2 juli deden we mee aan de Open Tuinendag. Op 1 juli was er een speciaal programma voor genodigden. Bezoekers kregen een rondleiding langs drie tuinen op de Nieuwegracht. Bas Nugteren verzorgde een mini-college over de Hortus Botanicus, gevolgd door een presentatie van de Stadswerken Utrecht.

Op 2 juli waren we open voor bezoekers. We ontvingen er 426. Kinderen konden meedoen aan de Kinderspeurtocht Op onderzoek uit!, waarbij ze zochten naar historische- en zogenaamde ruimteplanten – bij sommigen kreeg je de geur cadeau!. Daarnaast was er het programma tekenen met de zon.

OPEN MONUMENTENDAG

Ook in 2022 deden we weer mee aan Open Monumentendag. We boden een divers programma met o.a. een lezing voor volwassenen over de historie van Sonnenborgh en het Bastion: het duurzame Bastion. Voor kinderen was er een speciaal programma van theatergroep Dear-T over chemie.

RONDJE SINGEL

In het kader van Utrecht 900 ontwikkelde Sonnenborgh een programma voor Rondje Singel. We boden een feestelijk en divers programma met Stand-up comedy van het Comedyhuis, Rondleidingen van Sonnenborgh naar Manenborgh en de brassband Brassa in de museumtuin. Rondje Singel was een dag waarop we het recordaantal bezoekers op één dag van 1.679 ontvingen.

MUSEUMNACHT KIDS

Voor alles een eerste keer, zo ook voor onze deelname aan de Museumnacht Kids. We kijken terug op een geslaagde avond met een divers programma, hoge bezoekersaantallen (602 volwassenen en 648 kinderen) en veel enthousiaste kinderen en ouders. Voor Sonnenborgh was dit een relatief grote productie (mini-festival) die we met veel inzet hebben weten te realiseren. Het smaakt duidelijk naar meer.

STERRENWIJKERS WORDEN STERRENKIJKERS

Speciaal voor bewoners van de wijk Sterrenwijk in Utrecht organiseerden we exclusieve sterrenkijkavonden. Met een persoonlijke uitnodiging in de brievenbus, online en via het buurthuis werden bewoners van de wijk uitgenodigd. Twee goed bezochte avonden op Sonnenborgh en een afsluitende kijkavond in de wijk volgden. Het was een feest om juist deze doelgroep in huis te hebben en hen te zien genieten, vragen te stellen en met onze vrijwilligers in gesprek te gaan.

ZONSVERDUISTERING

Op 25 oktober vond een gedeeltelijke zonsverduistering in Nederland plaats. Sonnenborgh wordt op dat soort ogenblikken druk bezocht en krijgt veel media-aandacht. Ook deze keer. Het NOS journaal, het jeugdjournaal en de regionale media (DUIC, RTV Utrecht AD Utrecht) wisten ons te vinden. We ontvingen 196 volwassenen en 183 kinderen. Ook deze (gedeeltelijke) zonsverduistering leverde weer prachtige plaatjes van ouders en kinderen voorzien van een beschermende bril samen in verbazing starend naar de zon.

ST. MAARTEN EN DE U-AWARDS

Sonnenborgh werkte samen met de Sharing Arts Society en Utrecht4global goals aan een gecombineerde avond rond de jaarlijkse U-awards en St. Maarten optocht. We waren mede gastheer, spreker bij en producent van het U-awards gala gericht op sustainable development goals georganiseerd i.s.m. Utrecht4Globalgoals in verbinding met de jaarlijkse St. Maarten optocht. Genodigden van het U-awards gala konden vanaf onze museumtuin de St Maarten optocht bekijken. Een uitgelicht bastion langs de route voorzien van een "kunstmaan" gaf bezoekers van de optocht vanaf de Maliesingel een sfeervol beeld van Sonnenborgh.

KLIMAAT ACTIVITEITEN

Klimaat zal de komende jaren een belangrijker thema worden bij Sonnenborgh. In 2022 programmeerden we al enkele activiteiten: een lezing door Pieter Sigmund (KNMI) en een kinderactiviteit (Maak je eigen broeikaslab) een 'huiskamerdialog' avond over klimaatstress i.s.m. NEMO Kennislink. Ook waren we mede gastheer en producent van het U-awards gala georganiseerd i.s.m. Utrecht4Globalgoals waar directeur Giovanni Stijnen spreektijd kreeg om nieuwe plannen van Sonnenborgh rond klimaat en andere SDG's te presenteren.

BEZOEK, AANBOD & ACTIVITEITEN

Corona naweën

De corona lockdown in het begin van 2022 zorgde voor een vertraagde start van ons (deels nieuwe) programma-aanbod. In de maanden na het opheffen van de restricties werd ons programma weer opgestart en groeiden we langzaam terug naar onze normale capaciteit. Dat kostte extra inspanning en inzet op bijvoorbeeld het werven en inwerken van publieksbegeleiders, werven van schoolbezoeken en invullen van andere werkzaamheden.

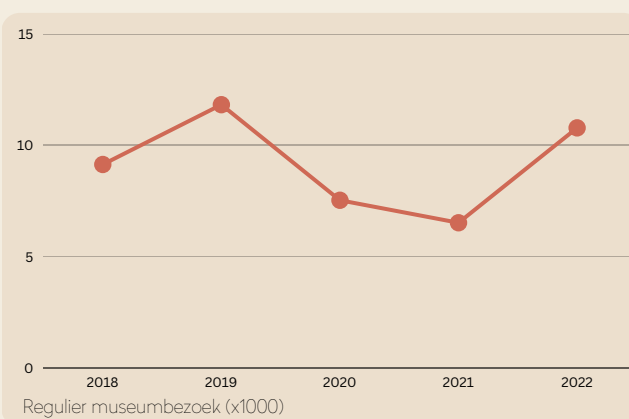
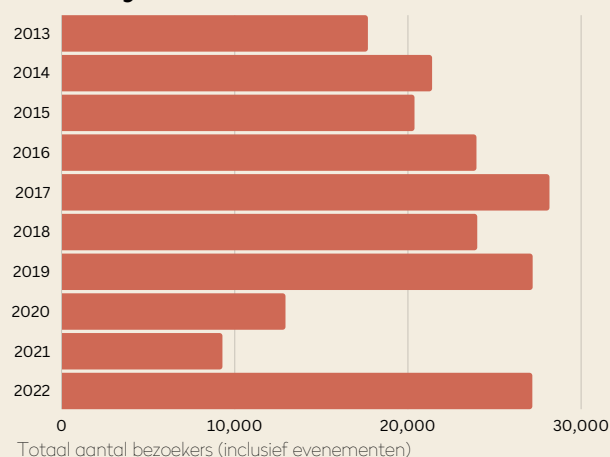
Ondanks dit gegeven hebben we - mede dankzij de steun van verschillende coronafondsen - over het geheel van 2022 toch een breed, divers en deels nieuw programma-aanbod weten te realiseren.

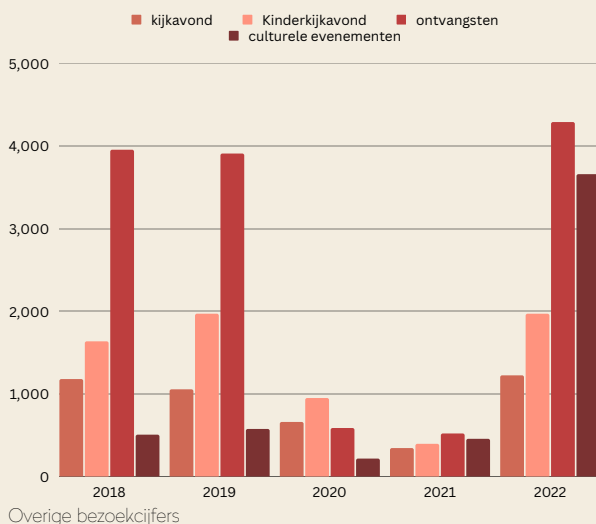
BEZOEK

Museumbezoek

Ons bezoek kende in 2022, na een vertraging vanwege de nog tijdelijke lockdown, gelukkig een groeiende tendens. Mede dankzij onze deelname aan de (weliswaar gratis toegankelijke) grote events zoals Rondje Singel en de Museumnacht Kids groeiden we weer toe naar het niveau van 2019. De kijkavonden en educatieve programma's overtroffen de cijfers van 2019 en de jaren ervoor. Ook het individuele museumbezoek groeide naar het niveau van 2019. We hebben ons museumbezoek weer kunnen herstellen door gerichte acties en deels nieuwe programma's te ontwikkelen. Hierin hebben we dankbaar gebruik kunnen maken van de coronasteun.

Bezoekcijfers

AANBOD EN ACTIVITEIT

Reguliere programmering museum en sterrenwacht

Vanaf januari 2022 werd het reguliere programma weer opgepakt en boden we onder andere rondleidingen plus mini-colleges, sterrenkijkavonden, zondagmiddagprogramma's en speciale vakantieprogramma's. Daarnaast deden we mee aan verschillende stadsbrede programma's zoals Utrecht 900, Rondje Singel, Open Monumentendag, Open Tuinendag en het festival Oude Muziek. Naast het bestaande aanbod werd extra ingezet op het ontwikkelen van nieuwe programmaformats en thema's zoals klimaat.

Utrecht 900: Kom over de muur!

We namen deel aan Utrecht 900 en ontwikkelde speciaal hiervoor een programma voor de zomermaanden en het najaar. We deden dat thematisch rond een viertal thema's die bij de historie en betekenis voor de stad en Sonnenborgh passen: plantkunde, scheikunde, weerkunde & klimaat en sterrenkunde. In het programma was er veel aandacht voor de geschiedenis van Sonnenborgh en betekenis voor de stad Utrecht.

Juli - maand van de plantkunde

Op 1 en 2 juli namen we deel aan de Open Tuinendag met een speciaal programma rond plantkunde.

We boden een nieuwe kinderspeurtocht aan: 'Ga op onderzoek in de nieuwe tuin!' Kinderen gingen onder andere op zoek naar geneeskrachtige kruiden en stervormige planten.

Op 31 juli hadden we een programma rond 'Zomeravond in de Tuin' en een audiowandeling van de Utrechtse organisatie The Slow Adventure gericht op een nieuwe beleving van de stad Utrecht.

Augustus - maand van de scheikunde

28 augustus stond in het teken van (al)chemie. We boden een (al)chemie-avontuur voor kinderen aan en een lezing van Ernst Homburg over Barchussen, de grondlegger van een van eerste chemische labs in Nederland.

September - maand van de weerkunde & klimaat

Op 18 september was er een lezing voor volwassenen door Peter Siegmund (KNMI) en organiseerden we de kinderworkshop: 'Maak je eigen broeikas'. In deze workshop gingen kinderen aan de slag met weer en klimaat zoals de wetenschappers van het KNMI dat vroeger op Sonnenborgh ook deden.

Op 28 september organiseerden we in samenwerking met NEMO Kennislink een inspiratiesessie 'Eerste Hulp bij Klimaatstress'. Dit in het kader van het NEMO-thema klimaat in 2022. Een mooie samenwerking met NEMO Kennislink (onderdeel van NEMO Science Museum).

Oktober - maand van de sterrenkunde

We namen deel aan het Weekend van de Wetenschap op 2 oktober met vragenuurtjes voor kinderen over twee onderwerpen uit de sterrenkunde die altijd tot de verbeelding spreken: Zwarte gaten en buitenaards leven. Daarnaast deden we mee aan de Nacht van de Nacht - georganiseerd door de Natuur en Milieufederaties - en organiseerden we kijkavonden.

Ontvangsten

In 2022 zijn we een samenwerking aangegaan met de Utrechtse cateraar Qeet die naast catering ook een deel van onze sales op zich neemt. Qeet werkt met duurzame en lokale producten.

Sonnenborgh en Qeet zien veel voordelen in een intensieve samenwerking rond sales, marketing en nieuwe programma's waarin inhoud en beleving hand in hand gaan. In 2022 zijn we daarom gestart met gesprekken over een intensievere inhoudelijke samenwerking.

Cursussen

In 2022 werden weer cursussen sterrenkunde aangeboden voor zowel volwassenen als kinderen. De Jongeren Werkgroep Sterrenkunde verzorgt al jaren de cursus voor kinderen. Onze eigen vrijwilligers verzorgen de volwassenen cursus. Cursisten beschouwen de cursus nog steeds als leerzaam en waarderen de prettige sfeer en grote deskundigheid van de vrijwilligers.

NIEUWE PROGRAMMAFORMATS

Sonnenborgh trekt traditioneel veel bezoekers op bekende en herkenbare activiteiten zoals de kijkavonden en het zondagprogramma 'Zon op Zondag'. Met nieuwe formats zoals de Maankijkavonden proberen we aan de groeiende vraag naar kijkervaringen te voldoen door ook op de rand van het kijkseizoen nog kijkavonden aan te bieden. Daarnaast onderzoeken we hoe we de bestaande programmering kunnen opschalen door vaker te programmeren of meer bezoekers per evenement te ontvangen. Bovendien gebruikten we extra corona-gelden (Kickstart 2 van het Cultuurfonds) om met nieuwe programma's weer bezoekers te kunnen trekken.

Sonnenborgh by Night

Met Sonnenborgh by Night introduceerden we in 2022 een nieuw programmaconcept: openstelling van het museum en sterrenwacht in de avond op niet-reguliere kijkavonden met een vergelijkbaar aanbod als overdag. De onderliggende onderzoeksvraag was of we hiermee meer bezoek konden genereren dan op de reguliere openingstijden overdag.

In 18 avondopenstellingen varieerden de bezoekersaantallen tussen enkele tientallen tot 80 bezoekers op één avond. Die laatste bezoekcijfers sterken ons in de gedachte dat Sonnenborgh als avondmuseum een kansrijk perspectief voor de toekomst kan bieden.

Maankijkavonden

Maankijkavonden werden geïntroduceerd om aan een groeiende vraag naar sterrenkijken te kunnen voldoen. We kijken weliswaar alleen naar de maan, maar juist de maan is een zeer aansprekend object en ook nog goed waar te nemen bij schemering. We organiseerden in totaal vijf avonden met in totaal ruim 300 bezoekers. Reacties van bezoekers waren overwegend positief. Maankijkavonden zijn daarmee voor ons een permanente aanvulling op het reguliere programma geworden.

"Sonnenborgh heeft mij een extra doel gegeven; de mogelijkheid om kennis over te dragen ondanks dat ik met pensioen ben. Het geeft nieuwe contacten en een extra uitdaging."

Anja Vernooij-Renkema
– publieksbegeleider

PROGRAMMA'S VOOR SPECIALE DOELGROEPEN

Sonnenborgh zoekt ondanks de soms beperkte capaciteit en drukte in het reguliere programma steeds ook ruimte om voor speciale doelgroepen activiteiten te ontwikkelen. Zo namen we in 2022 deel aan het Make a Wish programma, de IMC weekendschool en ontvingen we bezoekers via het programma Petje af. In 2022 deden we ook weer mee aan Vrijdag Museumdag, een initiatief van de Samenwerkende Utrechtse Musea (SUM).

Engelstalig aanbod

In 2022 werd de laatste hand gelegd aan het volledig tweetalig aanbieden van ons programma-aanbod (zowel voor publiek als onderwijs). In de vaste museale opstelling en tablet was alle informatie al in het Engels beschikbaar. Sinds eind 2022 is daarnaast de communicatie via de website aangepast en zijn rondleidingen en presentaties in twee talen beschikbaar gemaakt.

EDUCATIE

Sonnenborgh heeft een breed programma-aanbod voor scholen. We hebben programma's voor groep 1-2 en groep 5 t/m 8 van het primair onderwijs. Voor het voorgezetonderwijs is er voor elke leeftijd en elk niveau de mogelijkheid om Sonnenborgh te bezoeken. Daarnaast gaan we naar scholen toe met zowel een aantal educatieve programma's als het mobiele planetarium. Afgelopen jaar mochten we diverse PWS-vraagstukken ondersteunen. Ook het Hoger Onderwijs weet ons te vinden, studenten van de Universiteit Utrecht hebben hun jaarlijkse practicum bij ons volbracht. Maar ook andere opleidingen komen langs met rondleidingen.

Start 'Het heelal binnen handbereik'

Met het programma 'Het heelal binnen handbereik' bieden we mensen met een visuele beperking een unieke bezoekerservaring. Door de corona maatregelen werd de ontwikkeling van dit programma vertraagd.

Het programma bestaat uit een rondleiding voor volwassenen en een educatieprogramma voor zowel het primair- als het voortgezet onderwijs.

Resultaten 'Het heelal binnen handbereik'

We ontvingen vanaf april 2022 acht groepen voor een rondleiding op zondag met in totaal 46 bezoekers. Vanwege het speciale karakter van dit programma kunnen per groep maar een beperkt aantal bezoekers deelnemen (maximaal 52 personen voor acht groepen).

Daarnaast ontvingen we vijf particuliere groepsboekingen voor volwassenen met in totaal 40 personen met een visuele beperking. Het educatieprogramma startte pas in september. We hebben één groepsboeking voor VO-leerlingen ontvangen (17 personen).

Bezoekcijfers onderwijs regulier

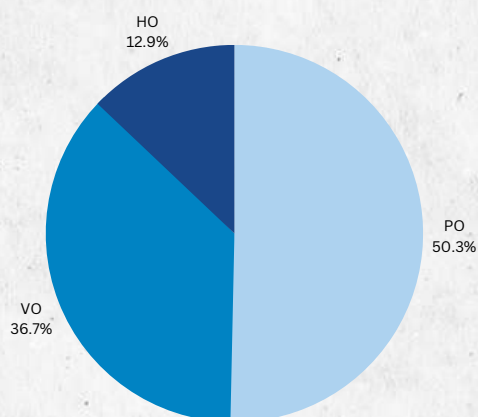
We ontvingen in 2022 74 primair onderwijsgroepen van 52 verschillende scholen.

Van het voortgezet onderwijs ontvingen we 54 groepen van 27 verschillende scholen en van het hoger onderwijs 19 groepen van 11 verschillende scholen.

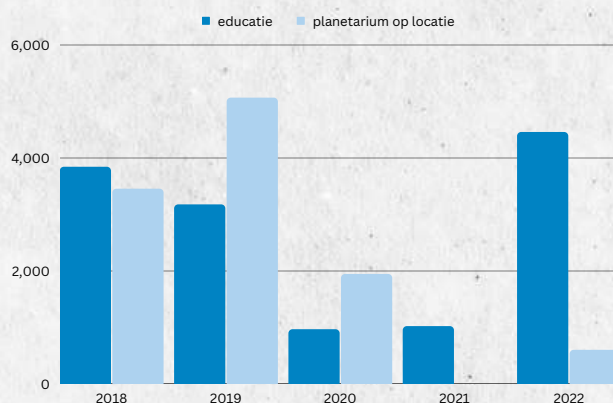

Bezoekcijfers onderwijs regulier

We ontvingen in 2022 74 primair onderwijsgroepen van 52 verschillende scholen. Van het voortgezet onderwijs ontvingen we 54 groepen van 27 verschillende scholen en van het hoger onderwijs 19 groepen van 11 verschillende scholen.

Met deze cijfers laten we een mooie groei zien ten opzichte van 2019. Dit is terug te zien in onderstaande grafiek.

educatie en planetariumvoorstellingen

Sonnenborgh op locatie

Met het programma 'Dag Sonnie', 'Leve(n) de Planeten', 'Het Zonnestelsel', 'Spectra' en het planetarium bezoeken we scholen op locatie.

Het planetarium op locatie

Met het planetarium op locatie bezoeken we met een mobiel planetarium scholen. Het planetarium is vanaf september weer rustig aan in gebruik genomen na corona. Het is onze bedoeling om voor 2023 dit programma-aanbod weer extra te stimuleren.

"Het leukste vind ik de hyper-enthousiaste, verwonderde kinderen die niet genoeg kunnen krijgen van het museum, de telescopen en het planetarium. Dat blijft hangen."

Juliard van donkersgoed
- publieksbegeleider

Uitbouwen scholenmarkt

In een intern onderzoek is gekeken naar ons scholenbereik in Utrecht. Vastgesteld is dat Sonnenborgh de afgelopen 10 jaar in alle wijken van Utrecht op twee na meer dan 50% van de scholen heeft bereikt. We denken dat groei nog mogelijk is en dat is ook een nadrukkelijk streven. Echter, de moeilijk bereikbare scholen zullen we vooral middels gezamenlijke inspanning met andere culturele instellingen zoals het Universiteitsmuseum (UMU) kunnen bereiken. Een gezamenlijk en breed gedragen plan zou hiervoor een voorwaarde zijn. We zijn in 2022 hierover met het UMU in gesprek gegaan. Over het geheel van 2022 zien we groei in het aantal schoolbezoeken.

Samenwerking met Cultuur en School

Ook in 2022 werd weer samengewerkt met Cultuur en School het coördinatiepunt en kennisplatform voor cultuuronderwijs in de stad Utrecht. We spraken af samen te gaan werken in het ontwikkelen van meer themagerichte dossiers en nieuwsbrieven.

PROJECTEN

In 2022 werden verschillende projecten opgeleverd.

Het heelal binnen handbereik.

Op 11 oktober 2019 mocht Sonnenborgh de RAAK Stimuleringsprijs voor het project Het heelal binnen handbereik in ontvangst nemen uit handen van Vincent Bijlo. Een bijzonder moment, temeer het een publieksjury was die ons de prijs toekende. Dit gaf de prijs en de waarde ervan voor ons extra betekenis.

Het doel van dit project is het bieden van een programma voor leerlingen (primair- en voortgezet onderwijs) én volwassenen met een visuele beperking. De nadruk ligt op het ervaren: de planeten zijn letterlijk te voelen, de sterren zijn te horen. Hoewel sterrenkunde wordt gezien als een wetenschap waarbij je vooral kijkt, brengen wij het heelal binnen handbereik juist voor een doelgroep die de sterren en planeten niet of met moeite kan zien. Het project is gerealiseerd in nauwe samenwerking met deskundigen en organisaties betrokken bij de doelgroep.

Vanwege corona kon het programma pas in 2022 starten. We zijn trots op dit mooie programma dat voor visueel beperkten de kosmos letterlijk in hun handen legt.

Herinrichting museumtuin Sonnenborgh.

In 2022 werd de nieuwe museumtuin van Sonnenborgh opgeleverd. Op 21 juni werd de tuin feestelijk geopend. Hiermee sloten we een traject af dat door corona en andere omstandigheden langer duurde dan verwacht. Maar, met een prachtig resultaat en al verschillende succesvolle evenementen die de meerwaarde van de tuin en bezoekersbeleving onderstrepen. We ontvingen veel lof en positieve reacties van fondsen en partners die direct of indirect hebben bijgedragen aan dit project.

Kickstart 2

Kickstart 2 werd aangevraagd om - zoals ook de doelstelling was dit fonds - na het opheffen van de diverse beperkingen ten gevolge van de COVID19-pandemie, het museum en de sterrenwacht weer snel 'op gang' te helpen en het bezoek te stimuleren.

Er was voor gekozen om, naast het reguliere aanbod van het museum en de reguliere kijkavonden (twee per week), extra kijkavonden aan te bieden. Dit mede omdat we in 2020 en 2021 veel kijkavonden moesten annuleren. We ontwikkelden het programmaconcept 'Sonnenborgh by Night' (woensdag- en donderdagavond) dat de bezoeker meer vrijheid gaf in het zelf invullen van de avond dan bij de reguliere kijkavonden. Omdat pas na enkele weken in 2022 het museum weer lockdown- vrij was, kon het programma pas in het voorjaar van 2022 worden uitgevoerd.

Daarnaast werd op een aantal zaterdagen het museum en sterrenwacht opengesteld, terwijl Sonnenborgh normaliter op zaterdag gesloten is in verband met verhuur, bruiloften etc.

Sterrenwijkers worden Sterrenkijkers

Met steun van het Initiatievenfonds Utrecht werd het project Sterrenwijkers worden Sterrenkijkers gerealiseerd.

Doel van dit project was wijkbewoners die doorgaans minder hun weg naar musea weten te vinden, uit te nodigen om een avond onze gast te zijn. Het idee is ontstaan ter gelegenheid van Utrecht 900 jaar, waarbij het toeval wil dat er zo'n 900 mensen in Sterrenwijk wonen. We organiseerden twee avonden in Sonnenborgh. De afsluiter vond plaats in de wijk zelf en in samenwerking met het buurthuis Sterrenzicht. Het programma bestond uit een regulier kijkavond-programma met drie telescopen en verschillende mini-colleges plus rondlopen door het museum. Daarnaast werd het planetariumprogramma aangeboden. Op alle avonden hadden we redelijk helder weer en het geluk dat verschillende planeten zoals Jupiter en Saturnus goed zichtbaar waren. Dat zorgde voor een mooie kijkervaring bij de bezoekers.

Speciaal programma op locatie in de wijk Sterrenwijk

Op 27 december - de laatste avond van de kerstvakantie - hebben we een programma aangeboden in de wijk Sterrenwijk in samenwerking met het buurthuis. Dat programma bestond uit sterrenkijken door verschillende telescopen, ter plekke opgesteld, huiskamerplanetarium-voorstellingen in het buurthuis en kinderactiviteiten.

KOM GRATIS STERREN KIJKEN!

EXCLUSIEF VOOR STERRENWIJKERS

HAPJES &
DRANKJES

VIP

MARKETING & COMMUNICATIE

Sonnenborgh gebruikt een mix van on- en offline marketing. Vanwege het bescheiden marketingbudget wordt standaard een mix van gratis marketingmiddelen ingezet, alsmede (al dan niet betaalde) vermeldingen op partnerkanalen. Onder gratis marketingmiddelen verstaan we de website, nieuwsbrief, persberichten en sociale media kanalen (Instagram, Facebook en Twitter). Deze kanalen zijn alsmaar groeiend in volgers.

Rondom bijzondere evenementen of voor bijzondere doeleinden worden betaalde on- en offline campagnes ingezet. In sommige gevallen worden deze campagnes gefinancierd door (sponsor)budgetten.

Brand awareness campagne

In 2022 is een grote focus gelegd op een doorlopende offline brand awareness campagne. Hieronder viel een outdoor postercampagne alsmede betaalde advertenties in verschillende offline media. Deze campagne werd betaald uit eigen kas.

Terugkeer bezoekers na corona

Met de Kickstart 2 gelden (corona-noodsteun) zijn speciale campagnes gericht op de terugkeer van bezoekers opgezet. We richtten programma's op zoals Sonnenborgh By Night en de zaterdagopenstelling. Het marketingbudget dat uit de steun voortkwam is ingezet voor advertorials voor deze programma's, via partijen als Utrecht Marketing, Kidsproof en Bier en Appelsap.

Sterren kijken met handen en oren

Het ontvangen sponsorbudget voor het programma 'Het Heelal binnen Handbereik', is ingezet voor campagnebeeld, een auditieve trailer, een betaalde social media campagne en een spot op NPO Radio 1. Met succes als gevolg: voor de rest van het jaar zaten de rondleidingen vol.

Website, nieuwsbrief en social media

Door de jaren heen blijven onze online communicatiemiddelen gestaag groeien in bereik. Dit betekent meer bezoekers op de website, meer inschrijvingen op de nieuwsbrief en meer volgers op de sociale kanalen. Hieronder is deze groei inzichtelijk gemaakt.

Naast [sonnenborgh.nl](https://www.sonnenborgh.nl) beheren we sinds 2021 in samenwerking met Cosmos Sterrenwacht in Lattrop de website [Sterrenkids.nl](https://www.sterrenkids.nl). Deze website is bedoeld voor kinderen met sterrenkundige vragen. Ook deze website kent een aanhoudende groei. Zo ontving [Sterrenkids.nl](https://www.sterrenkids.nl) in 2022 75.902 unieke bezoekers, een groei van 9.041 ten opzichte van de 66.861 die zij in 2021 kregen.

Nieuwsbrief bereik

6.000
mensen per maand

Website cijfers 2022

99.488

Gebruikers

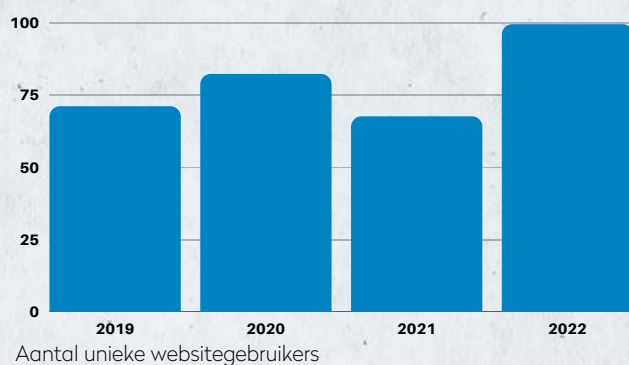
141.614

Sessies

141.614

Paginaweergaven

social media cijfers

2.653
Volgers

1.280
Volgers

1.237
Volgers

400
Volgers

(Partner)samenwerkingen

Ter ondersteuning van onze communicatie werken we samen met verschillende partners, waaronder: Utrecht Marketing - waar in 2022 door onder andere Utrecht 900 een grotere focus op lag - Kidsproof en online kanalen als dagjeweg, wegmeterkids en Bier & Appelsap. Samenwerkingen als deze zijn essentieel om onze evenementen en activiteiten onder de aandacht van een breder publiek te brengen.

Media

Ook de media wist onze sterrenwacht en vrijwilligers in 2022 goed te vinden. Zo kwamen er veel aanvragen van zowel landelijke als regionale nieuwszenders (radio en televisie) rondom sterrenkundige verschijnselen binnen. Onderwerpen als de supermaan, meteorieten, (ontwikkelingen op het gebied van) ruimtevaart en

sterrenkundige ontdekkingen passeerden de revue. Grote trekkers voor de pers waren onder andere de Zonsverduistering, de lancering van de James Webb telescoop, de Maanmissie van NASA, de Landelijke Sterrenkijkdagen, de samenstand van Venus en Jupiter en verschillende meteoriet invallen/ verschijningen.

Veel media-aandacht voor de zonsverduistering:

- o [Video Item RTV Utrecht](#);
- o [Artikel RTV Utrecht](#);
- o [Video NOS jeugdjournaal](#);
- o [Video NOS journaal](#);
- o [Artikel DUIC](#);
- o [Artikel AD Utrecht](#);
- o [Artikel Uitagenda](#);

Daarnaast wisten ook Non-traditionele en andere traditionele media ons museum goed te vinden. Hieronder een kleine greep van leuke initiatieven, artikelen, interviews en tv-programma's waar we met plezier in participeerde.

- [Online virtuele escaperoom in Sonnenborgh 'Gevaar uit de ruimte';](#)
- [NTR's '3opTwitch' stream op Sonnenborgh met Twitcher 'Benbillykwijt';](#)
- [NTR's podcast 'Focus' aflevering 'De Toekomst in de Sterren' opgenomen Bas Nugteren;](#)
- [Aflevering Nikki's Make-up Mansion \(Zapp programma\) met Nikki de Jager;](#)
- [Indebuurt interview 'Utrechter van de week' met Sonnenborgh vrijwilliger Geert Kuitenbrouwer;](#)
- Radio interview en artikelen over Giovanni Stijnen als nieuwe directeur van Sonnenborgh:
  - [Radio interview 'Aan Tafel';](#)
  - [RTV Utrecht artikel;](#)
  - [Nieuws.nl artikel;](#)
- [Radio interview bij RTV's 'Utrecht wordt wakker' over het evenement Sterrenwijkers Worden Sterrenkijkers.](#)

BEDRIJFSVOERING

Nieuw oproepkrachtenbeleid

Vanwege gewijzigde wet- en regelgeving per 1 januari 2023 heeft Sonnenborgh haar oproepkrachtenbeleid gewijzigd. In een zorgvuldige procedure waarin ruimte was voor gesprek tussen werkgever en werknemer is met instemming van alle medewerkers besloten oproepkrachten vanaf 1 januari 2023 in dienst van Sonnenborgh te nemen op 0-uren contracten. De constructie met een extern uitzendbureau is daarmee komen te vervallen. Tevens werden de uurtarieven verhoogd.

Diversiteit en inclusie

Sonnenborgh streeft naar een diverse en inclusieve organisatie. In 2022 is een begin gemaakt aan (het opstellen van) een visie en beleid voor D&I. Om dit te kunnen doen, hebben we in beginsel een verkenning gedaan naar wat deze termen nu eigenlijk inhouden. We hebben onder andere Code Diversiteit & Inclusie bestudeerd en hebben ons georiënteerd op samenwerkingen met partijen die al meer ervaring hebben op dit gebied. We hebben ons aangesloten bij het project 'Samen Inclusief' van VSC en contact gelegd met musea in Utrecht zodat er samenwerking en kennisdeling is met andere (wetenschaps)musea en -centra. Na een verkennende fase hebben we een D&I-functionaris aangesteld. Deze functionaris zal zich verder verdiepen in het onderwerp en het blijven agenderen.

Het pad naar een meer inclusief en divers Sonnenborgh zal moeten beginnen met een zelfreflectie op de motieven, waarden en doelen die ons drijven. De ontwikkeling dat er meer aandacht wordt besteed aan het erkennen, waarderen en respecteren van de verschillen tussen mensen, zal ook in de nieuwe visie-ontwikkeling van Sonnenborgh een rol gaan spelen. D&I zal onderdeel worden van het DNA van Sonnenborgh en in de besluitvorming op alle gebieden binnen de organisatie worden meegenomen.

We stellen een externe vertrouwenspersoon aan, waar de medewerkers en vrijwilligers van Sonnenborgh terecht kunnen voor (advies over) omgangsvormen en ethische dilemma's. Ook zullen we sessies organiseren met de hele organisatie om onze huidige positie te analyseren, motivatie en aspiratie uit te spreken en zo te

komen tot meer bewustzijn; de eerste stap in verandering.

Het bevorderen van diversiteit en inclusie is volgens onze bevindingen een proces dat nooit af is. We zullen ons blijven afstemmen op een telkens veranderende maatschappij.

Governance Code Cultuur en Fair Practice

In 2022 werd een grondige scan gemaakt van de Governance Code Cultuur en Fair Practice Code. Sonnenborgh wil zich nog nadrukkelijker aan die codes committeren. In 2022 hebben we hier de eerste stappen in gezet: er is een opleidingsbudget voor medewerkers ingesteld en extra ontwikkelgesprekken geïntroduceerd.

Risico Inventarisatie en Evaluatie

Er is in 2022 een RI&E scan uitgevoerd. Hieruit zijn geen risico's met een hoge prioriteit naar voren gekomen. Wel is er een verbeterplan opgesteld dat in 2023 uitvoering krijgt. Onder andere het BHV-plan zal vernieuwd worden en reeds gemaakte afspraken worden officieel vastgelegd.

ICT

In het kader van veiligheid en onderhoud, hebben we een extern bureau ingezet om een ICT-scan naar de veiligheid en bestendigheid van onze huidige ICT-inrichting uit te voeren. Conclusie is dat er in de huidige situatie risico's zijn en onze apparatuur verouderd. We gaan een overgang maken van fysieke servers naar een online oplossing. Deze overgang is voorbereid en de uitvoering zal in 2023 plaatsvinden.

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

In 2022 werden de statuten voor zowel de Stichting Museum Sterrenwacht Sonnenborgh als de Stichting Vrienden van Sonnenborgh met akkoord van de bestuursleden aangepast in lijn met de WBTR die inging op 1 juli 2021.

SAMENWERKING

Sonnenborgh kent tal van samenwerkingen. Daartoe worden allereerst de stakeholders gerekend met wie we begin 2020 een nieuwe meerjarenovereenkomst sloten: gemeente Utrecht, Universiteit Utrecht, K.F. Hein Fonds en de Vriendenstichting. Naast onze eigen inkomsten, ontvangen we ook financiële steun van de gemeente en de universiteit. Sinds 2020 maakt Sonnenborgh deel uit van de gemeentelijke cultuurconvenant. Binnen de afspraken met de gemeente valt ook dat we in voorkomende gevallen deelnemen aan stedelijke activiteiten zoals de Open Monumentendag, Culturele Zondagen, Uitfeesten etc., maar ook ruimte bieden aan activiteiten als het Festival Oude Muziek.

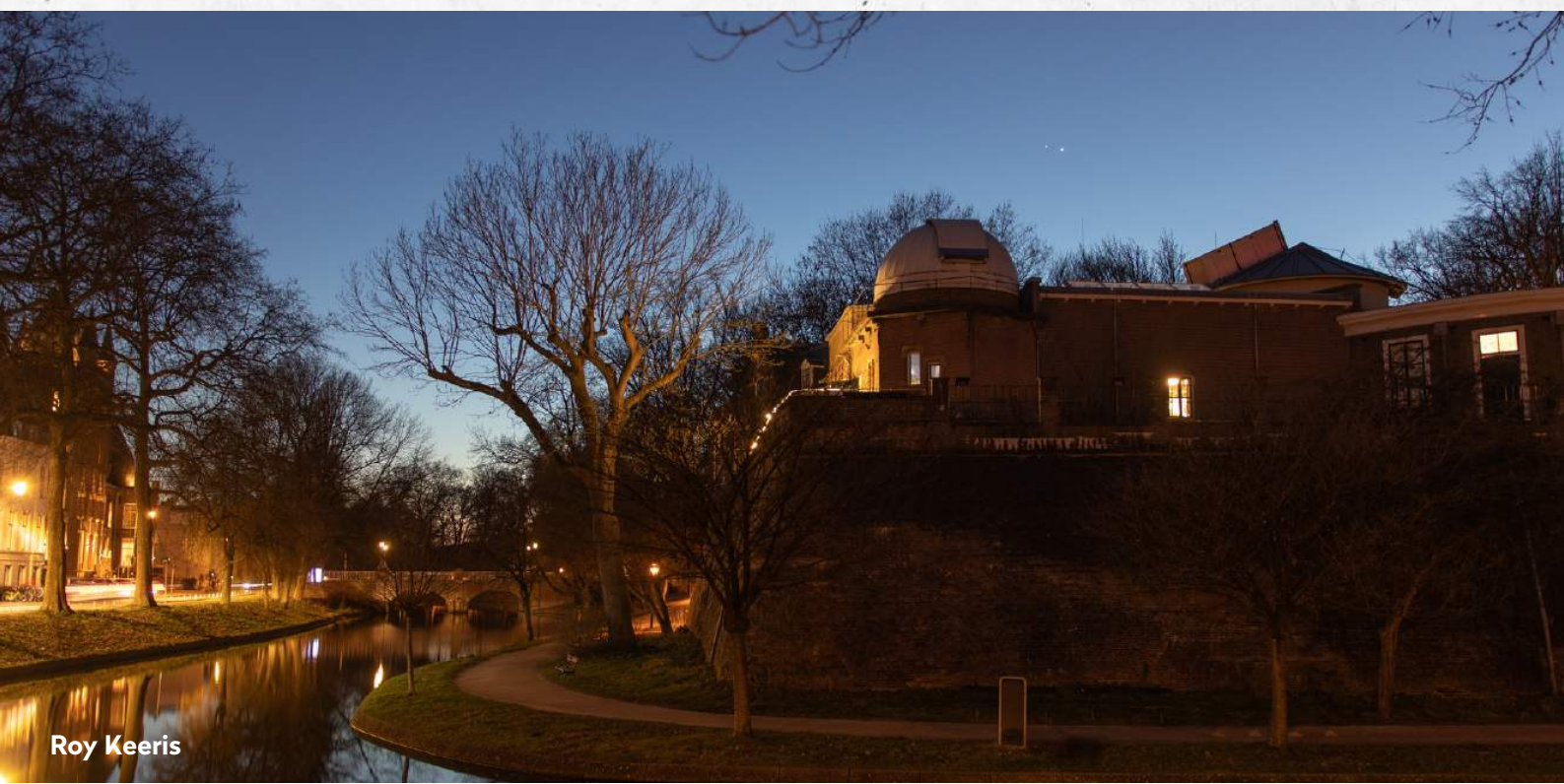
In 2022 werkten we ook samen met onder andere:

- CWC - Centrum voor Wetenschap en Cultuur;
- NEMO Kennislink;
- UU - Pathways to Sustainability community;
- Hanzehogeschool groningen - UNESCO Futures Literacy;
- Sharing Arts Society;
- Utrecht4Globalgoals;
- VSC - sectororganisatie van wetenschapsmusea en science centers;
- KNVWS;
- Kring Minneart;
- Qeet;
- Cultuur & School;

- MuseumJeugdUniversiteit;
- Stichting Utrechtse Musea;
- Jongeren Werkgroep Sterrenkunde;
- Festival Oude Muziek
- Stichting Ogen en Oren tekort;
- Utrecht Marketing;
- INTK.

Samenwerking met CWC / Universiteitsmuseum

Met het Universiteitsmuseum werden de banden in 2022 weer aangehaald en vond regelmatig overleg plaats. Wanneer na de zomer 2023 het Universiteitsmuseum heropent, is de intentie van beide partijen om intensiever te gaan samenwerken en zowel strategisch als inhoudelijk naar verbindingen te zoeken.

ONDERZOEK & ONTWIKKELING

Bastion - onderzoek naar akoestiek

Het Bastion en Terreplein zijn zowel voor het museum als voor verhuur van groot belang. De kwaliteit van het geluid is een aandachtspunt. In 2022 lieten we door het bedrijf Level Acoustics and Vibration een grondig onderzoek naar de geluidskwaliteit uitvoeren. De aanbevelingen nemen we mee in een breder plan voor museale vernieuwing voor de periode na 2023. We denken dat deze aanpassingen samen met uitbreiding van onze publieksfuncties zo een nog betere museale ervaring opleveren.

Tuin programma

Na de opening van onze nieuwe museumtuin is ons tuinteam al snel begonnen met plannen maken voor verdere ontwikkeling van de bezoekersbeleving. De tuin is naast het verhaal over de historie (de eerste locatie van de Hortus Botanicus Medicus Universiteit Utrecht) en esthetische verrijking voor het museum ook een plek van leren geworden. Hoe onderhoud, verrijk en ontwikkel je een stadstuin? Die vraag staat centraal voor ons tuinteam. In dit leerproces willen we onze bezoekers graag nadrukkelijker meenemen, om hen daarmee te inspireren en kennis over te dragen. In 2022 zijn we gestart met gesprekken over samenwerking rond de tuinen van UMU en Sonnenborgh.

"De vrolijkheid rondom het werken in de tuin, de kennis die ik opdoe over planten en het contact met andere medewerkers en bezoekers vormen een mooie aanvulling op mijn dagelijkse leven."

Meili Xia
– Tuinmedewerker

Klimaatprogramma bij Sonnenborgh

Sonnenborgh wil zich de komende jaren sterk op het thema klimaat en klimaatverandering profileren. In 2022 onderzochten we verschillende invalshoeken en hebben we een basisplan voor een klimaatprogramma opgesteld. We namen hierin zowel het museum en de educatie als nieuwe manieren van het betrekken van publiek bij wetenschap mee. Met een Urban Lab-concept gericht op bewoners in de stad, de universiteit en andere stakeholders zoals het KNMI willen we onze wetenschapscommunicatie vernieuwen. Dit past goed bij verschillende ontwikkelingen in het (wetenschappelijke) veld zoals Open Science. Directeur Giovanni Stijnen adviseerde bij het tot stand komen van het advies over het nieuwe Nationaal Expertisecentrum voor Wetenschap en Samenleving (NEWS), geïnitieerd door Robbert Dijkgraaf (OCW). In dat advies staat de dialoog en nieuwe verbindingen tussen wetenschap en samenleving centraal. Met ons klimaatprogramma willen we nadrukkelijk een nieuwe weg inslaan bij Sonnenborgh die hierop aansluit.

Artistieke vernieuwing

Sonnenborgh is een museum en sterrenwacht waar presentatie (onder andere een bescheiden collectie), wetenschapscommunicatie, educatie en (culturele) beleving bij elkaar komen. Op deze snijvlakken kan interessante vernieuwende inhoud worden ontwikkeld. Zeker als daar een extra component "planetaire toekomst" - bijvoorbeeld in het kader van onze klimaatprogramma-ambities - aan wordt toegevoegd. Hoe we dat de komende jaren kunnen vormgeven en welke maak-disciplines daarin een rol spelen, is in 2022 onderwerp van onderzoek geworden.

In verschillende onderzoekstrajecten en samenwerkingen geven we dat onderzoek vorm:

'New Narratives for the Anthropocene': Universiteit Utrecht, Freudenthal Instituut

Sonnenborgh werd deelnemer in de, bij NWO ingediende onderzoeksaanvraag 'New Narratives for the Anthropocene: Depolarising Public Debate about the Contested Future of Planet Earth' ingediend bij NWO. Een meerjarig onderzoek naar antropogene verbeeldingen in musea en cultuur. In dit project - wanneer toegekend - wordt Sonnenborgh object van onderzoek en locatie voor een nieuw inhoudelijk experiment in presentatie.

Onderzocht wordt onder andere of en hoe antropogene verbeeldingen in onze presentaties worden gebruikt, en hoe we deze naar minder mensgericht en meer natuurgericht kunnen brengen.

New Planetary Narratives

Sonnenborgh is een van de initiatiefnemers van een nieuw collectief gericht op innovatieve Storytelling over onze planetaire toekomst. Het collectief bestaat uit musea, journalisten, artiesten en programmamakers. Doelstelling is samen kennis te ontwikkelen over effectieve nieuwe verhalen en verhaalvormen voor diverse publieken, waarin we de mens en zijn verbondenheid aan de natuur en kosmos centraal stellen. Het collectief wil graag een platform worden voor makers en met onderzoek en experiment de verbinding tussen wetenschap, journalistiek en kunst stimuleren. In 2023 hopen we een eerste pilot project te kunnen starten.

Science Museums of the Future, VU Athena Instituut

Sonnenborgh is uitgenodigd om zich aan te sluiten bij het onderzoeksprogramma Science Museums of the Future van de Vrije Universiteit in samenwerking met de VSC - de sectororganisatie van wetenschapsmusea en science centers. In 2023 bepalen we of aansluiting past en haalbaar

Museum of Tomorrow International, FORMS collective

De directie van het samenwerkingsverband Museum of Tomorrow International (MoTi) bezocht in 2022 Sonnenborgh. MoTi is initiatiefnemer van het FORMS collectief dat internationaal instellingen faciliteert en verbindt. Hoe musea meer toekomstgerichte instellingen kunnen worden en rond werelddoelen voor duurzame ontwikkeling kunnen programmeren is een centrale vraag binnen MoTi en FORMS. We spraken af dat Sonnenborgh toetreedt tot FORMS en zich daarmee verbindt aan andere leden zoals NEMO Science Museum, Futurium (in Berlijn) en het UNESCO Futures Literacy programma.

Nieuwe visie voor Sonnenborgh

In 2022 zijn we gestart met verkennende gesprekken met medewerkers, bestuur en stakeholders gericht op een nieuwe toekomstvisie voor Sonnenborgh alsmede onderzoek naar en ontwikkeling van nieuw programma-aanbod. We hebben daarmee eerste stappen gezet op weg naar een nieuwe visie en plannen voor de cultuurbeleidsperiode '25 - '28. In dit traject worden we vanaf 2023 ondersteund door de Hanzehogeschool Groningen en maken we gebruik van het UNESCO Futures Literacy model.

UNESCO Futures Literacy

De Hanzehogeschool Groningen bekleedt de UNESCO leerstoel Futures Literacy gericht op toekomstverkenningen. Met dit model wordt wereldwijd door UNESCO gewerkt aan complexe vraagstukken onder andere in museale en culturele organisaties.

ORGANISATIE

Sonnenborgh is een professionele vrijwilligersorganisatie, met zo'n tachtig vrijwilligers en een kleine, vaste staf van 3,4 fte. De vaste staf, het team, ondersteunt de vrijwilligersorganisatie en zorgt voor planning en organisatie van activiteiten, werven en begeleiden van vrijwilligers, roostering, ontwikkeling van (educatie)programma's, financieel beheer, verhuur, marketing en communicatie, onderhouden van contacten met externe partijen en ondersteuning van het bestuur.

De tachtig vrijwilligers hebben verschillende functies en terreinen waarop zij werkzaam zijn. Sonnenborgh heeft: publieksbegeleiders, baliemedewerkers, een Technische Dienst, huismeesters, mensen die helpen bij de sociale media, de tuin etc. Ook het bestuur en een aantal adviseurs kunnen tot de vrijwilligers gerekend worden. De omvang van de werkzaamheden van de vrijwilligers ligt rond de 6 fte.

Stichting en bestuur

Sonnenborgh kent een stichtingsvorm onder leiding van een bestuur, die de uitvoerende en voorbereidende taken en het beheer heeft gemandateerd aan een directeur - met uitzondering van het aangaan van financiële verplichtingen boven de €15.000. Het bestuur vergaderde in 2022 zes maal.

De samenstelling van het bestuur wijzigde in 2022. Helaas moest Anka Konings halverwege 2022 terugtreden vanwege ziekte. Danielle Kikken - jurist met een HR achtergrond trad per 16 september toe tot het bestuur. Ook werd als bestuurslid Peter de Haan aangetrokken, met een museale achtergrond en directeur van Museon Omniversum.

De aandacht van het bestuur ging in het afgelopen jaar met name naar een drietal terreinen:

- De reguliere bestuurlijke activiteiten zoals het vaststellen van de jaarrekening, jaarverslag en begroting, alsmede het toezicht houden op het functioneren van de directie en organisatie en het beheer ervan;
- Het begeleiden van het team in de laatste fase van corona;
- Het aantrekken van een nieuwe directeur;
- Het vernieuwen van de formatie Vriendenstichting Sonnenborgh;

OVERZICHT PERSONEN

Vrijwilligers in 2022

Loran Aelbers, Hans Averdijk, Rob van den Berg, Lise Berghuis, Felix Bettonvil, Berend van Beuzekom, Corry Boer, Marinka de Boer, Rob Bronckers, Sjef Buil, Etienne Cordewener, Frans Cornelis, Irene Das, Juliard van Donkersgoed, Mat Drummen, Rens Elbertsen, Hans van 't Erve, Tjerk Feenstra, Sietse Felix, Sabine Fuks, Anneke Ganzevoort, Martien Geers, Daniel Goudena, Julia de Groot, Gerard Hafkenscheid, Chris Heil, Siem Heisterkamp, Mara Helder, Coen IJwema, Hans de Jongh, Sierk de Jongh, Denis Kamphuis, Marloes Kamphuis, Roy Keeris, Jan Klaaskate, Kees Kroon, Mathijs Kuiper, Geert Kuitenbrouwer, Jan Kuperus, Gertrude Laan, Piet Langerak, Rick te Loo, Edwin Mathlener, Irene Meekes, Christiaan Mennes, Peter Nauta, Zeb Németh, Marijke van Noort, Bas Nugteren, Lea Nugteren, Dragana Okolic, Marianne van Oostrom, Leon Oostrum, Faradeh Parmase, Rianne Plantenga, Catalana Pronk, Sanne Reckman, Marc Reumerman, Coen Rouwmaat, Alison Savic, Wim Schmidt, Gert-Jan Schurer, Nick Schutgens, Farhad Sjahbaz, Marc van der Sluys, Ton Spaninks, Stan Spoor, Peter Swaanenvelt, Wim Timens, Philip Timmer, Casper Vedder, Ellen van der Veen, Sebastiaan de Vet, Roos Verbruggen, Kees Vergouwen, Mariet Verhelst, René Verjans, Bob Vermeent, Anja Vernooij, Otto Vervaart, Lisa Verwijmeren, Elaine Vis, Onno de Vries, Rob de Vries, Laura van Waas, Leonie Walta, Robert Wielinga, Gert Wilkens, Dick Wolschrijn, Meili Xia, Imsook Yoo, Marjolein Zwiep.

Tot ons vedriet is Rick te Loo in de zomer van 2022 overleden.

Staf (vaste personele bezetting)

Directie:

Bas Nugteren a.i t/m mei (0,5 fte)

Giovanni Stijnen v.a. Juni (0,8 fte)

Bedrijfsvoering/zakelijke leiding:

Aline Harkink t/m augustus (0,8 fte);

Frieda Klaassen v.a. december (0,4 fte)

Communicatie en marketing:

Brechtje van Riel t/m september (0,6 fte);

Emma Vendel v.a. Oktober (0,6 fte)

Planning en organisatie;

Julia de Groot (0,4 fte)

Laura van Waas; (0,5 fte)

Educatie;

Laura van Waas (0,3 fte);

Fiona Karl (0,4 fte)

Bestuur Stichting Museum Sterrenwacht Sonnenborgh

Felix C.M. Bettonvil - voorzitter per 20-9-2021, lid
sinds 01-03-2016

Steeff Klop - penningmeester per 6-7-2020

Anka C.H. Konings - secretaris van 01-10-2014 t/m
16-09-2022

Danielle Kikken - secretaris per 16-09-2022

Rens Waters - lid per 18-7-2019

Nicoline E. Meijer - lid per 28-1-2019

Peter de Haan - lid per 20-9-2021

De leden van het bestuur ontvingen geen
vergoeding voor hun werkzaamheden.

Bestuur Stichting Vrienden van Sonnenborgh

Hans Mellink voorzitter

Steeff Klop a.i. secretaris

Falco Houwer penningmeester

Raad van Advies

Gerard van der Steenhoven, directeur KNMI

Henk Kummeling rector magnificus, Universiteit
Utrecht

Michiel van den Broeke, directeur IMAU/UU

Sebastiaan de Vet, voorzitter KNVWS

Frans Stravers, hoofd communicatie SRON

Hans Mellink, voorzitter Vriendenstichting

DANK AAN PARTNERS

Herinrichting Tuin

Esther de Graaf (architect), Sies Jonkman (leider tuinteam), BDP Cultuurfonds, De Winter Heijnsius Stichting, Elise Mathilde Fonds, Fentener van Vlissingen Fonds, Fonds Erfgoed Parels Provincie Utrecht, Gravin van Bylandt Stichting, Hendrik Mullerfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Dioraphte, het K.F. Hein Fonds., Botanische Tuinen - Universiteit Utrecht, Stadsherstel Utrecht, Fonds Erfgoedparels Provincie Utrecht, Afdeling Erfgoed - Gemeente Utrecht.

Sterrenwijkers worden Sterrenkijkers

Initiatievenfonds Gemeente Utrecht, Wijkbureau Binnenstad

Heelal Binnen Handbereik

RAAK Stimuleringsprijs, Oogvereniging Utrecht, Visio, Bartiméus, Ilse van Disseldorp

De Grote Inhaalslag

Kickstart Cultuurfonds

BIJLAGE 1

FINANCIËEL OVERZICHT

Bedragen in €	Realisatie 2022	Realisatie 2021
BATEN		
Publieksopbrengsten		
[1] Inkomsten museumbezoek	67.457	34.650
[2] Inkomsten programmering en educatie	66.106	19.818
[3] Inkomsten museumwinkel en koffiecorner	15.038	7.363
[4] Inkomsten ontvangsten en zaalverhuur	89.302	13.052
	237.902	74.883
Bijdragen uit private middelen		
[5] Bijdragen vriendenstichting en particulieren	17.476	27.767
[6] Bijdragen bedrijven en instellingen	58.350	51.083
[7] Bijdragen private fondsen	120.049	39.655
	195.875	118.505
Subsidies		
[8] Structurele subsidie gemeente Utrecht	140.336	135.828
[9] Incidentele subsidies	-	2.712
	140.336	138.540
Totaal baten	574.114	331.928
LASTEN		
Beheerlasten		
[10] Huisvesting	71.435	62.514
[11] Afschrijvingen	319	483
[12] Organisatiekosten	70.329	56.550
[13] Personeelskosten	261.783	228.687
	403.866	348.234
Activiteitenlasten		
[14] Activiteitenlasten materieel	38.261	16.080
[15] Activiteitenlasten personeel	13.103	4.066
[16] Projectlasten	120.914	52.255
	172.278	72.401
Totaal lasten	576.144	420.635
Saldo uit normale bedrijfsvoering	-2.030	-88.707
Totaal lasten	576.144	420.635
Saldo uit normale bedrijfsvoering	-2.030	-88.707
Bijzondere baten		
[17] Bijdragen uit coronasteunmaatregelen	10.476	95.333
Exploitatieresultaat	8.447	6.626
Resultaatbestemming		
[18] Bijdragen ihkv businessplan	-	-
[19] Toevoeging resultaat aan bestemmingsfondsen	2.027	2.712
Toevoeging resultaat aan algemene reserve	6.420	3.914
	8.447	6.626

BIJLAGE 2

OVERZICHTACTIVITEITEN

- We deden twee keer mee aan de MuseumJeugdUniversiteit voor kinderen van 10 t/m 12 jaar;
- Voor Make-a-Wish verzorgden we drie wensdagen voor drie kinderen met een fysieke of mentale uitdaging die een steuntje in de rug kunnen gebruiken;
- In samenwerking met de JWG (Jongeren Werkgroep Sterrenkunde) verzorgden we een cursus sterrenkunde voor kinderen;
- In februari en maart startten we een nieuw programmaformat: Sonnenborgh by Night;
- In april, mei en juni werden Maankijkavonden geprogrammeerd;
- Tweemaal (voorjaar en najaar) werd een cursus sterrenkunde voor volwassenen aangeboden;
- We ontvingen de IMC Weekendschool en de organisatie Petje af. Beide organisaties maken zich sterk voor cultuurparticipatie van kinderen uit zwakke wijken;
- Vrijdag Museumdag, bewoners van verzorgingstehuizen onder begeleiding in museum met koffie en koek.
- We doen mee aan het initiatief Museum voor 1 dag, waarbij een verhalenverteller met museumobjecten naar verzorgingstehuizen toe gaat.

In het kader van Utrecht 900 organiseerden we verschillende activiteiten:

- 1 juni gratis openstelling museum
- Open Tuinendag
- Zomeravond in de tuin
- Tuinspeurtocht
- Open Monumentendag
- Alchemiedag
- Weekend van de Wetenschap met vragenuurtjes voor kinderen
- Nacht van de Nacht

We deden in 2022 mee aan verschillende landelijke en stadsbrede evenementen

- Maart: De landelijke sterrenkijkdagen i.s.m. KNVWS
- Juli: Open Tuinendag
- Juli: Landelijke Zonnekijkdag i.s.m. KNVWS
- Augustus: UIT week
- Augustus: Fringeconcerten (Festival Oude Muziek)
- September: Open Monumentendag
- September: Rondje Singel
- Oktober: Museumnacht Kids
- Oktober: Nacht van de Nacht i.s.m. KNVWS
- Oktober: Weekend van de Wetenschap
- November: Urban Walk
- November: St. Maarten Optocht / U-awards gala